

Správa z aktivity

Názov aktivity: i2connect: 3rd Regional Stakeholder Workshop „Central Europe“

Termín realizácie: 28.06.2024 (9:00 – 13:00)

Miesto realizácie: online na platforme Zoom

Cieľ aktivity: i2connect je viacročným projektom so zameraním predovšetkým na pôdohospodárskych poradcov. IZPI okrajovo sledovalo aktivity projektu i2connect, nakoľko je aj členom siete EUFRAS, ktorá je zameraná na organizácie združujúce poradcov, a kde sa na každom stretnutí siete EUFRAS spomína aj projekt i2connect (*viacerí členovia zúčastňujúci sa medzinárodných stretnutí EUFRAS sú aj projektovými partnermi projektu i2connect*). Slovensko nie je oficiálnym partnerom projektu i2connect, no napriek tomu i2connect spracúva analytické materiály aj so zameraním na Slovensko a dianie v rámci AKIS-u na Slovenku. V rámci analytických prác je tak zapojená SPU v Nitra a TUZVO. Nakoľko bolo IZPI dopytované v priebehu mesiaca jún ohľadne dát týkajúcich sa AKIS-u v podmienkach SR, dobrovoľne sa zúčastnilo aj tohto webinár pre regionálnych stakeholderov, kde mali byť dáta prezentované (*pozn. išlo o update národných [AKIS Country reportov](#) reflektujúcich zmeny v rámci AKIS-u v jednotlivých členských krajinách.*)

Účastníci za IZPI: Ing. Mária Šášiková, PhD.; Ing. Alena Bujdáková

Prílohy: program, fotodokumentácia

Priebeh: Podujatie hostila Univerzita v Hohenheime. Podujatím sprevádzal Pablo Asensio.

Prvá prednáška sa týkala predstavenia projektu i2connect (Sylvain Sturel) a pojmu „*interactive innovation*“. Ide o projekt typu multi-actor s primárnym dôrazom na cieľovú skupinu – pôdohospodárskych poradcov. V rámci svojho vstupu predstavil Sylvain Sturel jednotlivé kroky, ktoré sa v rámci projektu vykonali a ako z nich môžu poradcovia benefitovať. Jednotlivé výstupy projektu sú dostupné na [stránke projektu](#). Nakoľko ide o projekt, ktorý tohto roku končí, upozornil zároveň na záverečnú konferenciu projektu, ktorá sa uskutoční 1. – 3.10.2024 vo Varne (Bulharsko).

Dora Miron (Austrian Chamber of Agriculture) následne poskytla základné informácie o projekte modernAKIS. Ide o veľký AKIS projekt o rozpočte takmer 10 mil. EUR. Koordinátorom projektu je práve Austrian Chamber of Agriculture. Konzorcium projektu tvorí 37 partnerov v rámci 27 členských štátov EÚ. Za Slovensko je partnerom projektu MPRV SR. V rámci prezentácie boli predstavené prepojenia projektu i2connect s projektom modernAKIS, resp. inými EÚ projektami so zameraním na poradenstvo a poradenské systémy. Taktiež boli predstavené míľniky projektu modernAKIS a najbližšie chystané aktivity – *aktuálne sú často spomínanou problematikou komunity praxe, ktoré sa majú v rámci projektu kreovať*. Okrem toho spomenula vytváranie 3 vzdelávacích modulov o AKIS-e, ktoré by mali byť dostupné na stránke <https://www.akisconnect.eu/> už čoskoro. Spomenula taktiež plánované podujatie so zameraním na implementáciu EIP Operačných skupín.

V následnom vstupe predstavila Sangeun Bae (Univerzita Hohenheim) komparatívnu analýzu AKIS v jednotlivých členských štátoch. Začiatkom svojej prezentácie spomenula 4 kľúčové faktory, ktoré tvoria základné zložky dobre-fungujúceho AKIS-u. Sú to:

1. **Hráči AKIS;**
2. **Politiky podporujúce AKIS (tak národné ako aj medzinárodné, vrátane financovania a regulačných rámcov pre AKIS;**
3. **Koordinácia AKIS;**
4. **Vzájomné prepojenia jednotlivých hráčov AKIS a stupeň ich vzájomnej interakcie.**

Spomenula, že hlavnými aktérmi AKIS sú podľa komparatívnej analýzy verejné orgány. Vo väčšine členských štátov je AKIS organizovaný centrálné – na národnej úrovni. Výnimkou sú štáty ako Taliansko, Nemecko, Belgicko a Španielsko, kde sú za AKIS zodpovedné regionálne vlády. Centralizovaný prístup s istými prvkami decentralizácie AKIS-u sa prejavuje v Rakúsku a Švajčiarsku. V najväčšom počte členských krajín je AKIS koordinačným orgánom ministerstvo – riadiaca autorita (Bulharsko, ČR, Dánsko, Grécko, Maďarsko, Írsko, Litva, Malta, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko). Národné siete SPP sú hlavným orgánom v krajinách: Rakúsko, Belgicko (tak flámska aj valónska časť); Chorvátsko, Estónsko, Francúzsko, Lotyšsko, Poľsko, Švédsko. Výnimkou je Fínsko, kde je hlavným orgánom AKIS-u výskumná inštitúcia.

Čo sa týka financovania, lídrom v oblasti financovania AKIS-u je Holandsko. Naopak, Slovensko patrí medzi krajiny, kde pre AKIS a jeho fungovanie nie je v rámci SP SPP 2023-2027 alokovaných až toľko zdrojov.

Čo sa týka poradenstva, v niektorých štátoch, ako napr. Grécko, začínajú poradcov vzdelávať v oblasti podpory inovácií a interaktívnych inovácií. Ak hovoríme o zvyšovaní kvality poradenských služieb, v Litve sa používa hodnotenie poradcov založené na spätnej väzbe a hodnotení poradcov priamo farmármi.

Nasledoval vstup Inge Van Oost (DG AGRI), ktorá sa venovala problematike, ako lepšie zapojiť poradcov do AKIS-u vďaka novej SPP. Inge Van Oost na začiatku svojho vstupu k predchádzajúcej prednáške spomenula dôležitý fakt, že koordinačným orgánom AKIS-u je vždy a v každom štáte ministerstvo. Ministerstvo môže v rámci tejto úlohy časť z nej outsorcovať, resp. použiť iné orgány. Vyplýva to z postavenia ministerstiev v rámci SPP. K ďalšej problematike, ku ktorej sa vyjadrila, bola certifikácia poradcov. Inge Van Oost sa vyjadrila, že neradi vidia certifikáciu poradcov, sú radšej, ak sa ich kvalita zabezpečí iným spôsobom, ich správnym integrovaním do AKIS-u. Bohužiaľ, certifikácia poradcov, ak sa zachovala, nadväzuje ešte na predchádzajúce obdobie, v rámci ktorého sa z regulácie EÚ požadoval napr. istý počet rokov skúseností poradcu (*typicky: dostanete viac bodov, ak 20 rokov pôsobíte ako poradca*). Tento systém je podľa Inge van Oost prežitý. Mnohokrát vie byť podľa jej názoru človek lepším poradcem, ak absolvuje zaujímavé tréningy alebo, ak je aktívne súčasťou EIP Operačných skupín, nie ak radí tú istú radu 20 rokov. Podľa nej je práve o tomto kvalita poradcov a považovala to za potrebné na začiatku svojho vstupu zmeniť. Podľa nej certifikačný systém umelo znižuje počet poradcov, ktorých evidujeme v rámci AKIS. Taktiež, zdôraznila, že vie, že je pre jednotlivé krajiny zložitá vyhodnocovať kvalitu poradcov inak ako certifikáciou, nakoľko krajiny sa vyjadrili, že dôležitým kritériom sú merateľné kritéria a nie je čas čítať životopis poradcu. Krajinou, ktorá má podľa nej dobre vyriešenú kvalitu poradcov, je Holandsko.

Inge Van Oost sa ďalej v rámci svojej prezentácie vyjadrila k AKIS-u, vysvetlila rozdiel medzi operačnými skupinami a AKIS-om ako takým, vyjadrila dôraz zamerania AKIS-u na potreby farmára, ktorý je centrom AKIS. Hovorila tiež o zdieľaní znalostí, ktoré by sa podľa nej malo uskutočňovať v 4-roch základných oblastiach: 1. Posilňovanie znalostného toku medzi výskumom a praxou; 2. Posilňovanie poradenských služieb so zameraním na farmára v členských krajinách EÚ (*tzn. poznať potreby farmárov v tomto smere, aktívne využívať znalosti z EIP operačných skupín; školenia pre farmárov – aj so zameraním na modernizáciu ich znalostí, site-visits, čas strávený s výskumníkmi...*); 3. Stimulovanie a posilňovanie projektov interaktívnej inovácie (projektom v tomto smere bol napr. i2connect); 4. Podpora digitálneho prechodu v sektore pôdohospodárstva.

Spomenula tiež ciele v rámci SPP, aby operačné skupiny EIP komunikovali medzi sebou aj v rámci medzinárodnej výmeny skúseností (*pozn. Slovensko nemá k dátumu spracovania tejto správy stále ani jednu funkčnú EIP Operačnú skupinu, pritom zdarné fungovanie EIP operačných skupín jej dôležitým pilierom AKIS-u*).

Je nutné integrovať všetkých poradcov do AKIS (aj ekonomických, environmentálnych, alebo tých, ktorí sa zameriavajú sociálnymi otázkami tak, aby vedeli príjemcovi poskytnúť čo najaktuálnejšie poradenstvo a znalosti v oblasti inovácií, vedy a techniky.)

Spomenula 2 nové nástroje AKIS-u: back-office pre poradcov /tzv. knowledge hub/ a služby na podporu inovácií /innovation support services/.¹ Spomenula, že pre každú členskú krajinu je povinné, aby mala systém inovačných podporných služieb a poradcov vyškolených v tomto smere, aby mohli byť nápomocní aj pri budúcom kreovaní operačných skupín a pri implementácii projektov v rámci operačných skupín. V tomto podľa nej urobil dosť počiatočnej práce projekt i2connect. V tejto súvislosti zdôraznila, že neexistujú manuály, ako toto zaviesť na úrovni členských štátov. Zdôraznila taktiež potrebu vychovávať farmárov v oblasti inovácií – napr. pravidelnou rubrikou v rámci newslettera a pod. Zdôraznila tiež úlohu inovačných brokerov v súvislosti s inovačnými podpornými službami. Uviedla i možnosť financovania inovačných brokerov prostredníctvom technickej pomoci, ale nakoľko ide o intenzívnu úlohu, spomenula tiež, že niektoré členské štáty ju outsorujú. Ďalšou možnosťou je financovať služby inovačného brokera skrz rozpočet EIP operačných skupín. Inou alternatívou je financovať inovačných brokerov v rámci intervencie zameranej na poradenstvo v jednotlivých členských krajinách...

Ďalej sa v rámci svojho vstupu vyjadrila k poradenským službám v rámci novej SPP. Informovala o dôležitosti nezávislého poradenstva, poradenstva šitého na mieru a individuálneho poradenstva. Spomenula, že certifikácia nie je potrebná a je skôr za trhovú mechanizmus existencie poradenstva. Z nových nástrojov SPP bola tiež predstavená možnosť mobilít pre poradcov. Spomenula tiež možnosť využiť poradcov na demonštračné aktivity na farmách.

Nakoľko podujatie presiahlo svoj časový limit, plánované prezentácie AKIS Country reports jednotlivých členských štátov sa uskutočnili už len v rámci 3 separátne pracujúcich skupín (tzv. break-out rooms). Slovenský AKIS country report bol prezentovaný v rámci skupiny spoločne s poľským a českým. Country report prezentovala prof. Zuzana Kapsdorferová (SPU Nitra).

Alexander Bomberski (Agricultural Advisory Centre, Poľsko) sa venoval prezentácií poľského AKIS country report. Agricultural Advisory Centre je inštitúciou pôsobiace pod ministerstvom pôdohospodárstva v Poľsku. Majú na starosti poradenstvo, systém demonštračných fariem. Ministerstvo pôdohospodárstva je AKIS koordinačným orgánom a kontaktnou osobou je Ewa Grodzka. Bola predstavená štruktúra 3-úrovňového poradenského systému v Poľsku (1. národný, 2. na úrovni vojvodstiev (regionálny) – tzn. 16 úradov a 3. miestne poradenské úrady, ktorých je až 314). Všetky podliehajú priamo ministerstvu. Ďalej boli predstavené jednotlivé zložky obsiahleho AKIS-u v Poľsku, a sice – *16 výskumných organizácií podliehajúcich ministerstvu; 30 inovačných brokerov; 37 národných a regionálnych komôr a asociácií; 16 regionálnych poradenských centier; 1 300 000 farmárov; štátne a private lesy; 10 poľnohospodárskych univerzít; poľská CAP Network; Národná sieť demonštračných fariem s 212 farmami; dôležité členstvo Poľska v sieti EUFRAS; 438 fungujúcich EIP operačných skupín; dôležitosť kooperácie AKIS-u s národnými kontaktnými bodmi Horizontu, prítomnosť Poľska vo veľkých AKIS projektoch a pod.*

Marta Mrnušík Konečná následne predstavila český AKIS country report. Koordinátorom AKIS-u v ČR je ministerstvo; na AKIS-e sa však aktívnu časť podieľa ÚZEI. Spomenutý bol tiež nový systém certifikácie na úrovni inštitúcií – poradenských orgánov. Systém certifikácie poradenských inštitúcií

¹ Tieto sú bližšie rozobrané v dokumente: Preparing for future AKIS in Europe: https://scar-europe.org/images/AKIS/Documents/report-preparing-for-future-akis-in-europe_en.pdf ; viac o problematike inovačných podporných služieb je na: <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/content/innovation-support-services-including-advisors-focus-innovation.html>

a jeho účinnosť sa overuje druhým rokom v praxi. Na úrovni ČR existujú len súkromní poradcovia, avšak koexistujú 2 typy certifikácie – tak na úrovni jednotlivcov, ako aj už spomínaná – na úrovni certifikovaných poradenských inštitúcií. Najväčšie množstvo poradcov pôsobí v oblasti rastlinnej výroby. Boli tiež predstavené výzvy AKIS-u v ČR: nejednoznačné zadefinovanie hraníc a úloh jednotlivých hráčov AKIS-u; ako aj pretlak práce, aktivít a činností v rámci hráčov AKIS-u, ktorí sú v ČR do neho aktívne zapojení.

Zuzana Kapsdorferová predstavila slovenský AKIS country report. Vo svojej prezentácii sa zamerala na zmeny v porovnaní s posledným AKIS country reportom uverejneným v roku 2020. V rámci prezentácie boli predstavené základné číselné ekonomické ukazovatele slovenského pôdohospodárstva. Výzvami ostáva digitalizácia, klimatická zmena, udržateľnosť, oblasť vzdelávania, ale aj inkorporovanie nových tém, ako je napr. precízne poľnohospodárstvo. Bol predstavený AKIS diagram a spomenuté základné fakty o AKIS v SR. Krátko bola predstavená úloha IZPI v rámci AKIS a AKIS Riadiaci výbor s fokusovými skupinami. Boli tiež predstavené výzvy AKIS-u v rámci SR, ako vytvorenie AKIS digitálnej platformy, alebo lepšia integrácia poradcov do AKIS-u.

Záver aktivity: Aktivity sme sa zúčastnili nakoľko IZPI poskytlo, čo do svojich znalostí, dáta pre SPU Nitra pre update AKIS Country reportu za Slovensko. So záujmom sme si vypočuli, ako bol odprezentovaný AKIS na tomto online podujatí. Nakoľko ide o končiaci projekt, bolo by možno zaujímavé od partnerov projektu vyzistiť, či sa chystajú podať do ďalšieho obdobia obdobný projekt týkajúci sa problematiky poradcov a ich podpory. Problémom veľkých medzinárodných projektov so zameraním na AKIS je hlavne fakt, že projektové konzorciá veľkých európskych projektov sa kreoali v čase, keď nebola jasne zadefinovaná úloha a poslanie IZPI v rámci AKIS. Z tohto dôvodu IZPI do projektov nevstupovalo, resp. nebolo zahraničím ani potenciálne oslovované ako relevantný AKIS hráč. Toto sa snaží IZPI zmeniť svojim členstvom v sieti EUFRAS, kde predpokladáme potenciál tohto členstva okrem iného aj v oblasti potenciálneho budúceho zapojenia sa do medzinárodných projektov.

Vypracoval: Ing. Mária Šášiková, PhD.

dňa: 2.7.2024